Број 40. У Новом Саду, у уторак 22. фебруара 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Послије петиција и српских жеља у сабору.

Загреб, 18. фебруара 1900.

За ових минулих четрнаест година дана, од како је постао српски клуб у овоземаљском сабору, канда нам наше српске ствари никада жалосније стајале нијесу. као што нам у истину данас стоје. И онда, кад смо стајали под војничком управом, кад нам је сабља кројила правду, бијасмо куд и камо сигурнији и мирнији у овој нашој српској кући. Од развојачења Крајине и уважања уставног живота по модерном суставу, наступио је такав период за нас, да га далеко равна нијесмо кадри наћи. Бановање Рауха, Пејачевића и т. д., није донијело никаква плода оном дијелу српскога народа, који сачињава 1/3 цјелокупног становништва ове земље. него шта више под тим управницима земље наступила су гоњења, настале су биједе, којима се српски народ кроз дуги низ година имао борити. У тим тешким данима по српски народ, груписаше се сви одличнији синови српског народа, да стану на отпор и обрану свога народа, и онда се појавио и српски клуб, на који су погледи народни били упрти. И тај клуб створи свој програм, по коме ће заступати праведне жеље свога народа. Програм тај њихов остаде — програм, — а жеље српског народа осташе само — жеље: нити се програм извео, нити су се жеље народа испуниле . . .

За вријеме „српскога бана“, коме је и покојни прото Беговић химне пјевао, измолио је српски клуб „неки“ вајни „Српски закон“ за „грчко источне“. (јер овоземаљски закони не знаду за српско-православни народ), измолио је ту малу мрвицу са раскошно-простртога богаташкога стола, а ништа нам извојштио није. Кад у оном првом почетку чије био одлучан Српски клуб са захтјевима свога народа, него се показао као мирно јагњешце, а мудри политичари опипаше му било руку његових, — онда се могао надати оваком поразу, који је претрпио са српским петицијама у сабору. И у томе надању. како видимо, није се ни преварио. Не само да нам српски клуб од „српскога бана“ ништа извојштио није, него шта више. са својим држањем у сабору и ван сабора отештао нам је положај. Докле је предсједник сабора В. Ђурђевић говорио о српским вјероисповиједним школама као дјелу „радикалног агитирања“, док С В. Поповић расправљајући са хрватском опозијом сравњује је „патку у бари“, док Машић износи повијест српску и заступа од свих тачака „интерконфесионално уређење“, док се др. Шевић говором својим хоће изборницима изборнога свога котара да препоручи, — дотле „младенци хрватске коалиције“ демонстративно скидају и на очи полиције цијепају таблу српскога хуманитарнога потпорнога друштва уз узвик: „Abzug Срби! Доле с Власима!“ Дотле се скида табла са натписом српске аутономне школе у средини града Загреба, и т. д.

Кад се нешто баци на буњиште, то се и ногама тура, тако можемо рећи да је и са Српским клубом. Показао се млитав и попустљив, а ту његову млитавост и попустљивост скупо плаћа цео српски народ. Ето синоћ није се могло проћи кроз улице града од силне дерњаве и каменица хрватских зеленбаћа, који лупаше фирму и прозоре Српске Банке, док полиција није направила реда.

Једном речи: ко се пода, тога газе.

Н. С. К.

Писмо из Србије.

Београд, 18. фебруара.

На реду су дипломатски размештаји. Новаковић је из Цариграда уклоњен за то, што се дружио с руским послаником и својој влади препоручивао измирење с Русијом, као захтев наших интереса у Турској. На његово место долази у Цариград Чеда Мијатовић, који, мисли се, не ће пасти у Новаковићеву погрешку. Ту се Владан не вара. Ко се сећа оног писма, што га је 1894. год. Чеда Мијатовић као министар писао барону Хоскијеру, може појмити, да ће му и сам руски посланик олакшати усамљенички положај. Мијатовић је тим писмом у патриотској тежњи, да оклевета српске радикале, учинио и један прекор руском двору, те је изненадна јавна обзнана тог писма у „Одјеку“, оборила први Симићев кабинет. — Мора да је опет неки крупан српски интерес добрих односа са свима силама, налагао ово извлачење на балканску позорницу једног тако лакоумно компромитованог човека.

Око новог посланика за Лондон, ломе се сад копља у двору. Владан би пошто по то хтео тамо склонити Свет. Николајевића и зато има разлога: Светомир и сувише често одлази у двор на ручкове, којима Владан Ђорђевић не присуствује! — По несрећи, Светомир има исти недостатак за Енглеску, који је Рајевић имао за Француску. У Француској нису волели општити с човеком, који је као председник преког суда, проливао невину крв своје браће, па вероватно, ни у уставној Енглеској не би гипули за министром, који је у својој земљи био сарадник обуставе и гажења устава. За сада има више из леда С. Лозанић, подједнако вичан у финансији хемији, привреди и дипломацији.

У тајном одељењу министарства унутрашњих дела, живо се ради. Начелник његов и инспектор министарства, главе не дижу. У последње доба замичу тамо многи млади људи и Београђани су у бризи, да се није ушло у траг новом комплоту каквом. — Умириће се добри престоничани! Начелник и инспектор од силна званична посла дају приватне лекције из стенографије. Отуда јурија!

Политички преглед.

Угарски сабор. На дневном реду угарског сабора био је прорачун министарства трговине. Но пре дневног реда тражио је Раковски реч и жестоко је напао инкомпатилибитетни одбор. Овај није дуго времена радио ништа а није радио што владе нису то хтеле. И за то време увукоше се у сабор многи лиферанти Испрва се бавише лиферовањем зоби, а касније се лиферовали мандати, да би осигурали либералну политику. Износио је и друге „гшефтове“ и указао да је народом ин-

ПОДЛИСТАК.

АДОНИС.

А. Чехов.

Било је топло по подне. Небо без и једнога облачка. Трава сва спржена од превелике жеге, па невесело полегла, — не би је ваљда ни јачи пљусак опоравио.

У шуми тихо, као у цркви. Ни лист листку да што шапне. Високи врхови столетних дрвета, као да укоченим погледом гледе, тамо далеко, далеко!..

Путем, што је водио поред шуме, ходио је неки човек вита стаса. Могло му је бити до 35 година. Одело му похабано. Кошуља вишњеве боје, а чакшире искрпљене са мноштво закрпа разне боје. На ногама је имао велике чизме, а на глави му несташно најерена лепа капица, коју је ваљда добио од некаква господина

О рамени му виси торба, а уз њу се отегла убијена чапља. У десној му руци пушка, па се њоме поштапа Псето је у тај мах далеко одмакло. Околина у тај мах, као да се још више претајала...

Као да је све некуд избегло од превелике жеге?..

— Јегоре Робачове! зачу ловац за своји леђи.

Стресао се, погледа унаоколо, а на челу му, — указаше се боре... У тај мах, као да из земље изниче, — створи се пред њим нека бледа жена. Могло јој бити око 30 година. У руци јој срп, а на леђа обесила сноп у пола зрелог жита. Стаде му гледати у очи, а око усана јој указа се осмех.

— Јеси ли ти, Пелагија? поче ловац тихо, па пусти пушку нуз чизму.

— Хм!.. А како ти дође амо?

— Та овде раде наше жене, те ето дођох и ја с њима... Све саме надничарке, — настави она.

— Та — а — ко промрмља Јегор па пође даље.

— Нисам вас давно видела . . . рече жена па нежно погледа за ловцем. Нисам вас видела још од Ускрса, кад дођосте нашој кући да се напијете воде И онда дођосте тек на час . . Да . . . онда сте били пијани, шта ли вам је било?... Истукли сте ме . . . одосте па . . . од тога доба, ето вас чекам, а вас никад. Јегоре... Јегоре Робачове, бар да сте још једном дошли!...

— Па шта ћу ти ја?... рече он немарно па застаде у ходу.

— Та, . . . па мало тако . . . да видите кућу . . . знате, да је кућа ваша, па. . . Гле, ви убисте чапљу? А зар не ћете мало сести? Хајдете, одморите се мало.

Кад Пелагија то изрече, засмеја се из гласа, па погледа у лепога ловца. . . Лице јој у тај мах било од среће светло

— Да седнемо?. . . па не браним, рече Јегор немарно, па поче тражити згодно место, и седе између две лиснате јеле. — А што ти стојиш? Седи и ти!

Пелагија седе мало у страну, па сакри осмех шаком, јер јој било срамота да ода своје расположење. За тим прође неколико часова у тишини.

— Само кад би дошли још једном, прошапта Пелагија.

— На што? уздахну Јегор — скинув капицу, да убрише знојавно чело рукавом. — Ја не видим потребе, настави за тим. Ако и дођем на часак два, — иза тога би морало доћи до препирке, па онда непотребног узбуђења. Међу тим, ја не могу целог века остати у селу.., Ти добро знаш, да сам ја размажен... Ја волим чисту постељу, добру вечеру, па тек чај, а поред свега тога, фина разговора!..

— Код вас је у селу сам јад и гад. Ако би ме закон приморао, да с тобом живим, ја бих ти запалио кућу, или би себи дошао главе. Шта ћеш?... од детињства сам тако размажен, па не могу другачије . . .

— Па, где пребивате сад?

— У Димитрија Поракијевића. Ја сам његов ловац . . . Старам се за дивљач Од кад ме је узео себи није му сто оскудан... Него ме и воли, — рече Јегор, па бесвесно погледа једним оком кроз дим ох цигаретле.

— Али, како ћу казати Јегоре, — то баш није најприкладније занимање за вас . . Остали људи чине то тек из забаве, или шале, а ви канда узесте то за сасвим озбиљно?

— А зар се тако глупава жена као ти разуме у тим пословима? . . Ти не знаш, ка' кав сам ја човек, нити ћеш икад знати . . . Ти

компатибилитетног одбора морали устав јако пољуљан. По себи се разуме, да је овај нападај Раковског подигао велику прашину у саборници, и да се многи посланици умешали у расправу. Нарочито када се Угроново име изнело као лиферанта зоби. Све политичке странке угарског сабора сазвале су још тога дана своје клупске седнице, да се посаветују какво становиште да заузму у овој ствари.

Аустријски сабор. Седница аустријског сабора од суботе, била је врло бурна. На дневном реду је била расправа о изјави владиној. Дашћински (социјал-демократа) напао је владу Керберову због клерикалног правца њена. За тим се нарочито окомио на Витека, који је изиграо бечко грађанство због изборног права. Назива га лоповом општег права гласања радника. Билоглавек устаје против Дашћинског, што овај ломи копља за Чивуте Назива Дашћинског чивутским слугом. — Шрамел довикује Билоглавеку, да је он заступник блесана бечких. Билоглавек одговара Шрамелу, да је Шрамел највећи блесан. Међу посланицима долазило је такођер до врло бурних сцена.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Енлези хоће рат до истребљења, Бури су решени на борбу до ножа. Из Лондона стижу вести, да Енглеска не може пристати на мир. Част своју и огроман новац, који јој је борба прогутала, само ће тако надокнадити, ако обе бурске републике сломи и подјарми, а с њима и друге насеобине у јужној Африци.

Из Преторије пак стижу вести, да се Кригер састао са Стејиним, и да су решили, да слободу своју недају, већ да продуже крваву борбу све док живи и последњи бурски војник. Посредовање страних сила такође да не траже.

Сваког дана очекује се нова крвава борба. Код Остфонтена стоје једна према другој енглеска и бурска војска. Истина да је то само једно јако оделење бурске војске од 6—7000 људи. Но оно је заузело јаке позиције и чаркање је већ отпочело. Из Брисла јављају, да је главна сила бурске војске већ сва концентрисана у Оранжу под генералом Жубером. Ту војску цене сами Енглези на 35—45.000 Њу предводи генерал Жубер. Но осим овога мања војна оделења крстаре северно и источно од Робертсове војске Друга се појављује код Кимберлеја, пустоше мајуре, кваре путеве, за тим опет нестају. Ова оделења отпочела су већ мали рат, од кога стрепе у Лондону. Но и у Капу има још бурске војске, која се истина повлачи са положаја на положај, али успешно врши свој задатак, задајући непријатељу страха и наносећи му губитака.

Генерал Робертс као да је увидео сву опасност која му прети, и он застаде од једном. Узалуд су у Лондон и из Лондона стизале вести, да се Робертс налази у наглом маршу према Блемфонтену и да је његова коњица већ стигла онамо. Он се од Остфонтена још није ни макао, а напред ће моћи тек онда, кад се крваво побије са оних 6—7000 Бура под Деларејом и Де Витом. Ове прво мора победити, да пође напред, или ће напред тек онда, кад му ови отворе пута. И тек онда чека га најтежи задатак, а тај је, да се огледа са генералом Жубером и главном војском бурском.

У пркос своме сјајном успеху код Модер Ривијера и у пркос својој великој убојној сили маршалу Роберту не хита се напред. Без сумње се осећао слабим а да је могао испунити ону жељу из Лондона, да у брзом маршу одјезди у Блемфонтен. И он застаде код Остфонтена, а док он тамо стоји, дотле је Жубер усредсредио сву бурску убојну силу између Блемфонтена и Винбурга. Да се Робертс осећа још слабим види се и по томе, што непрестано тражи нова и нова појачања. И енглеска војска само купи с брда с дола војнике и непрестано шаље у Африку.

И док у Лондону траје још мамур заносног пира дотле са бојишта стижу по Енглезе све судбоносније вести. У целом Капу кључа и ври, и већ се јасно чују гласови, који позивају Енглеску, да престане са пљачкашким ратом својим, или ће се и Кап ускомешати. Чак се и црква у Капу дигла против Енглеза. А кад се Кап дигне у какав ће ужасан положај доспети Робертсова војска то је јасно. Она ће се и спреда и с леђа наћи посред непријатеља, а повратка неће имати. Најновија вест, која је стигла у Лондон о времену у Капу гласи: Многи дописници из Капа јављају једнодушно, да је африкански бонд заузео претећи положај и да је одлучио да покрене акцију, која ће спречити подјармљење Бура. Синод холандске реформатске цркве издао је проглас, у коме вели: „Ми не можемо прорећи, да ли ће наш народ до краја издржавати тешки терет, што му је његов лојалитет толико пута повређен многим недостојним учинима. Ми се бојимо — а наша бојазан има свога разлога, — да ће се дотле дотерати, да се досадања лојалност капских холанђана разбије. А ово ће се отклонити само тако, ако Енглеском превлада што пре помирљивији дух. Ова вест као да ће растерати заносни мамур у Лондону и опоменути га да не слави дан пре залаза сунчева.

Генералу Робертсу, као да је још свега мало. Мало му је војске, а мало и коња И док из Енглеске шаљу свакојаке четеа бојиште, дотле енглески агенти преплавише свет и непрестано купују коње. Не гледи се ту квалитет, а не штеди се ни новцем. И још из Капа стиже вест у Индију, да пошљу све коње што могу. Но из Индије одговорише да су послали већ све што су могли и да више коња нису у стању послати.

Енглески листови доносе листу енглеских губитака од почетка рата па до 14. фебр. п. н. По томе списку губици њихови износе 845 официра и 11.375 војника. Ту нису урачунати оболели, а ни губици у Ледисмиту, који по извештају из Ледисмита износе 100 официра и 1095 војника. Но овде нису урачунати заробљеници. По себи се разуме, да је листа ова куд и камо већа. Но и ово је доста.

И како ли сада бедно изгледа онај мамурни пир у Лондону! И како јадно изгледа онај победоносни поклич, да је победа сигурна а непријатељ скршен.

Наше автономне прилике.

Ада, 3. марта.

Журим се, да вам јавим што пре једну чудновату вест.

У прошли четвртак 10. (22.) фебруара о. год. изашље садашњи устарабарски одбор наше епархије, свога опуномоћеника, г Лазу Кићанског, сентомашког свештеника, у нашу црквену општину. Овај без икакве претходне истраге, пошто је ванредну скупштину дао сазвати, након отварања исте каже: Административни одбор епархије бачке, наредио ме је, да њих петорицу црквених одборника суспендујем и уједно их лишим 6-годишњег бирачког права у аћанској црквеној општини. Административни одбор све то чини на пријаву једне одличне особе.« Благо нашој автономији, благо теби Србине брате, када се тако ради без истраге, на пријаву једне одличне особе.

Даље каже: Не дам никоме говорити, а ако би ко шта и говорио не дозвољавам да уђе у записник.

То је за то казао, јер је председник, а са њиме још њих више одборника и скупштинара, хтео против тога протестовати, односно питаше, на основу чега је управа те људе осудила? Нашто им он показа одлуку, али одмах је стрпао у свој џеп и однео са собом. Акт сваки мора да се у архиву општине остави, овде се крије.

Оволико за сад, опширније што скорије даћу штампати, да би и други видели, шта ти устарабари могу да ураде.

*

Занимљива скупштина у Сентомашу. Пишу нам из Сентомаша: У прошлу недељу беше скупштина срп. прав. црквене општине, на дневном реду беше избор ђакона и једног учитеља Скупштина беше заказана за пола 2 сата по подне. После пола 2

мислиш, да сам ја онако којекакав? Ко мало даље види од носа, тај зна, да сам ја први ловац у свој околини. Знају то и господа, па чак су и новине о мени писале...

Што се тиче лова, ту ми нема равна! .. Не да ми се, да радим ваше сеоске послове. Ти добро знаш, да ја од детињства не знам ни за што, до пушке и лова. Кад ми узму оружје ја га морам набавити, ма удицом пецао! Имао сам посла и око коња.

Био сам коњски трговац, док је трајало пара Знаш ли ти да ратару, који је трговао с коњима, а бавио се ловом, — плуг не треба.

Кад те брате обузме једном оваки дух, онда је крај... Не можеш га ни вилама изгонити. То ти је исто тако, као кад ко-год од господе само једанпут осети сласт глумовања!.. О!.. немој мислити, да ће тај икад постати званичник или тако што. У осталом, ти се у том не разумеш.

— Та, ваљда тек толико разумем?

Не бих рекао, јер ето тек што ниси пустила сузе.

— Ја... ето не плачем... рече Пелагија, па се окрете у страну, да сакрије сузе. Грехота је шта чините са мном Јегоре... Та, бар да један дан само живимо заједно! Дванаест је година, како сам вам жена, па још никад, онако као други муж и жена, да се љубимо. ... Не, — не плачем ја. —

— Да се љубимо... промрмља Јегор, па почеше леђа. Између нас не може бити никакве љубави... Реч је о том, да смо ми муж и жена... али да л' је то у истини тако? Ја сам у твојим очима дивљач, а ти опет у мојима — жена кратке памети. — Хајде реци, јесмо ли једно за друго? Ја сам једна размажена особа а ти опет сељанка — проста жена, — која се сваке године све више и више губи, услед силнога рада и пословања..:

— Ја себе сматрам за ловца, првога реда, а ти ме сажаљеваш... Реци ми, какви би ми били супрузи?

— Та, за име божје, Јегоре, — ми смо венчани, пројеца жена.

— Оно тако је, али то венчање није било сагласно... можда се више не сећаш?

Гроф Сергије Павловић, ухватио ме, па за цео месец дана редовно сваки дан ме опијаше, тако, да ме је у тим приликама могао не само оженити, него превести и жедна преко воде. То је чинио све због тога, што сам је био бољи гађач од њега. Тим нашим венчањем хтеде ми се осветити. Њему можеш захвалити на свему овоме. Кажем ти, он ме ожени с тобом, само из мржње... Шта ти мислиш: оженити једног спахинског ловца служавком! Па и ти си могла приметити, да сам био пијан! Што си се удала за ме? Ти добро знаш, да ниси била грофова својина. Он те није могао дати коме хоће, или те на што приморати! До душе, лепа је то срећа, за једну служавку, кад се уда за првог спахиског ловца али си ти требала имати мало више памети! Нико ти није крив, што се сад толико патиш. Док се ти мучиш и кињиш, а гроф се смеје... У осталом, чини што знаш...

Пелагија му на то ништа не одговори, те наступи подужа тишина. У тај мах пролети јато дивљих патака над шумом, а Јегор их добро праћаше погледом, до год не зађоше за шуму.

— Па онда, како и од чега ти живиш? — прекиде Јегор од једном тишину, спустивши поглед са патака на Пелагију.

— За сад од надница, а кад дође зима, узмем по једно дете из сиротишта, те за неговање његово добијам по 3 рубље на месец.

— Тако...

И опет наступи тишина. — Далеко са њива зачу се песма, али замало, јер певачу сигурно беше сухо грло од жеге.

— Кажу, да су Акумени назидали лепу кућу, рече Пелагија.

Ловац је ћутао.

— Па да боме, ви је волите...

— Тако је, — ето видиш, то је твоја несрећа, рече он Шта ћу ти, — издржи је, друго ти ништа не остаје... У осталом, желим ти здравља. Збогом!... Морам до вечере бити у Болиновци. Иза тога уста Јегор, а устала је и Пелагија.

— Па кад ћете доћи мало у село? упита га она тихо.

— А на што?... Трезан ти не ћу доћи, а пијаном, знам, да ми се не радујеш Кад сам

отворио је преч. г. Лазар Каћански скупштину и прочитао акт епархијске конзисторије, у коме се јавља, да је једини компетенат на ђаконско место г. Гојко Каћански — син преч г. поп Лазара Каћанског, и где се пита скупштина, прима ли тога јединога компетента себи са ђакона. Скупштина једногласно прими, те се пређе на дневни ред. Када је избор ђакона већ прошла, и када се већ прешло даљем дневном реду, тада тек почеше још многи скупштинари долазити, па међу тима и г. Лазар Дунђерски, члан црквеног одбора... За учитеља изабраше г. Милана Каћанског. Када је већ и избор учитеља прешао, устаде г. Лазар Дунђерски, те жестоко нападе председника г. поп Лазар Каћанског, што је скупштину заказао у незаконито време пре 2 сата; 2-го што је скупштину отворио пре заказаног времена, само да би свога сина изабрао за ђакона, када још не беше ни половица скупштинара на окупу, што се види и из тога, што је за учитеља гласало више него двапут онолико гласова колико за ђакона, те уложи одмах и протест против избора ђакона, и 3-ће, што је г. поп Лазар Каћански председавао, што није требао чинити када му је избор сина на реду. Даље је госп. Дунђерски најоштрије напао поп Лазу, због газдовања у црквеној имовини, укоравајући га, да се за последњих 10 година није код толикога огромнога иметка ништа привредило ни приновило. Један члан црквеног одбора је узвикнуо: „Како ће се тећи и уштедити, када је црк. имање пусто масло“, и још више сличних добацивања беше. Поп Лаза се бранио како је могао. Ал од његових нико ни беле. Сви јунаци ником поникоше!

Он.

Разнолије о Георгијевој прослави.

Хеј, хеј, баш смо ми Срби проклети! И баш ништа не може да се учини због овог нашег раздора и неслоге.

Ето како је лепо почело са прославом патријарха Георгија!... Удешено је, да га прво поздраве оне општине, које је он »прославио« са своје »заборавности«.

Јест, кад би код нас Срба било слоге. Ал долази Брестовац и каже: — Што да га ми славимо и због чега?! Зар што је наш новац задржао у свом џепу? То би било као во времја оно, код војништва. Оцепе неком 25 батина, а он још долази и — »благодари покорно«. Дакле Брестовац не ће.

Но да је бар код других општина слоге. Него се отимају о првенство. Баја тврди, да је колевка Георгијевих проневера била у Баји.. Зато њој припада првенство да буде »словослов« при прослави.

Пачир никако не признаје то. Него доказује да је колевка Георгијевих проневера стајала у Пачиру.

Ето нам бруке! Познато је, да су се седам грчких градова препирали и ратовали због тога, што је сваки од тих градова тврдио, да је у њему велики песник Омир угледао света.

А ево где ће код нас да се изроди и већа брука. Ако овако устраје, не седам, него 14 српских општина почеће да се препиру око тога, где је угледала света прва проневера великог дефрауданта Георгија

И ко ће то да реши?! Кад ето, изгубиле се неке квите, понестале су неке књиге, и ко је тај који ће данас да набави крштено писмо свакој Георгијевој проневери. Ако не буде слоге, и то братске слоге, не знамо како ће се решити та ствар.

Један наш »уважени родољуб« обратио се на Бају с молбом, да Баја као паметнија попусти.

Сад, кад се слави седамдесетгодишњица Георгијева, нек Пачир буде словослов . . . А првом идућом приликом нек буде Баја. Та ето, ове исте године, кад слави Георгије седамдесетогодишњицу, слави папа своју деведесетогодишњицу. Па ће деведесетогодишњицу ваљда дочекати и Георгије, па онда нек има Баја прву реч.

Но како смо извештени, Баја је одговорила ово:

Драги родољубе! Тражите од нас да попустимо зато, што смо паметнији. Но баш зато што смо паметнији, одговарамо ово: Уверени смо, да ће Георгије дочекати и деведесетогодишњицу свога века. Али драги и уважени родољубе, ако буду такве прилике, да Георгије још 20 година остане српски патријарх, онда зацело не ће више бити ни фондова, ни православних Срба.

Дакле, ако ће мо да га славимо, морамо се журити. И ми при овој слави не можемо попустити од свог права. Потписујемо се:

Баја, где је угледала света прва Георгијева проневера. . .

Видите ли, да смо ми Срби проклети и да се баш ништа не може учинити због овог нашег раздора и неслоге?!

Српско народно позориште.

У суботу 19. фебр. била је свечана представа у прославу успомене на Косту Трифковића. Давана су три комада Трифковићева и то: **„Честитам“**, **„Француско-пруски рат“** и **„Љубавно писмо“**. И ако се могло очекивати, да ће овога вечера бити позориште добро посећено, то се баш противно десило. Публике није ни толико било, колико иначе. Узрок је томе сигурно што је многа српска породица „морала“ на официрско вече, које се држало тога дана. Морамо још истаћи, да је било и „родољубивије српске публике“, која се бар показала тога дана на представи, да одмах за тим оде на речену забаву.

О садржају тих Трифковићевих дела излишно је говорити, јер су она и тако врло добро српском свету позната. Добро глумљење је примогло, да се публика у још већем расположењу разишла. Старији глумци и глумице, као да се надметали, ко ће од њих овог свечаног вечера што више признања стећи, а млађи се трудили да не заостану далеко за њима.

Кад би се сваки комад са оваком вољом и оваким маром давао, онда... но ал то би канда било много, а то је канда и немогуће.

Вести из места и са стране.

Жалосно осветљење у Новом Саду. Не само по улицама, већ и по становима, па и јавним локалима тако је јадно осветљење у нашој вароши, да се човек доиста чудити мора, од куда сме то да буде. Светиљке горе а светлост њихова управо и није светлост, већ као неки бледи сјај. Кад већ у гас-фабрици не пазе на ово, то би бар наш варошки економски одбор требао да се тргне и да позове фабрику на ред. Но, њега као да и нема. Њему као да годи она полутама, јер може угодније и лакше да дрема. Крајње је време, да се овоме стане на пут.

Српско удружење у Босни. У Фочи је основана: Дружина православних Срба „Побратимство“. Смер је дружине: „а) ширити по народу општа игијенска правила; б) стајати на пут злоупотребљавању алкохолних пића у народу; в) радити на развитку и унапређењу телесне снаге и здравља својих чланова: заједничким систематским телесним вежбањем, певањем, јахањем на бициклу, купањем и задатом речју против употребе алкохолних пића; г) уредити вежбаоницу по игијенским законима за телесно вежбање својих чланова; д) држати предавања својим члановима о чувању здравља и неговању у болести путем стручних лица; ђ) прикупљати стручну библиотеку; е) пружати лекарску помоћ и неговати своје чланове кад оболе; ж) постарати се за лекарску помоћ сиромашним породиљама и чинити им услуге за првих петнаест дана после порођаја. Добротвором овог друштва постаје оно лице, које положи педесет (50) круна једанпут за свагда, или у оброцима за годину дана.“

Наши новчани заводи. Пишу нам из Сентомаша: У нашем месту постоје два новчана завода, „Задруга“ и „Штедионица“, оба су у српским, чисто српским рукама, и можемо с радошћу утврдити факт, да оба коректно и савесно врше своју задаћу. Задруга је старији завод, основан на честице, постоји од 1886. год. и претрпела је у време наших партајских размирица знатне неприлике, али савесна управа је умела свагда да сачува завод од пада, јер је свагда имала пред очима не страначке, но народне интересе. Штедионица је основана онда, када је из „Задруге“ иступио онај део управе који припадаше либералној странци, те основа Штедионицу деоничарско друштво. Овај завод је врло лепо напредовао, и свако се може само радовати напретку томе, али је код неких чланова тога завода и данас зла мисао у глави, да „Задругу“ обори. Не ћемо да тврдимо, али је основана сумња, да баш сам управитељ штедионице гаји такође ту мисао, и крај све озбиљности г. управитеља, то би била велика неозбиљност, помагати овдашњи један несрпски завод, а обарати српски. Утешљиво је то, што се види да свесни Срби чланови управе теже и раде на томе, да несрпски рад ма од кога потицао, сузбије, Особито је за похвалу, што штедионица узима у своје руке набављање амортизацијоних зајмова нашем свету. Није радосна појава да нам народ тражи те зајмове, али кад већ мора да их тражи, то је још већа жалост кад видимо, да је падао шака људима, који за набаву зајма од 2000 фор. отму човеку 400 форинти провизије, и тиме у главу убијају иначе посрнула човека.

Забава трг. омладине у Сентомашу. Пишу нам из Сентомаша: На св. три Јерарха приредила је ваљана трговачка омладина наша своју трећу редовну годишњу забаву. Као што се могло и очекивати, забава је испала у свакоме погледу сјајно. Осим тога што је на благајници пало до 500 круна, сматрало се за много већи успех то, што је моралан успех забаве био заиста ванредан. Што је било на забави, све је било право српски, својски, расположено, опћење неутегнуто, а провађање омладине тако, да је старије посетиоце усхићивало. Сваки се осећао као код своје куће, и ни мало није бунило никога, што су изостали са забаве неки од интелигенције, а и економи наши, који се радо називају интелигенцијом и још радије аристокрацијом. Но ипак је чудно, када у једном чистом српскоме месту, српску трговачку омладину не потпомаже онај део грађанства, који је баш позван, да по својој интелигенцији (!?) све племенито помаже. А да је рад и намера срп. трг. омладине племенита, то тек ваљда не ће спорити нико, па ни они који не дођоше већ напред изјавише, да не ће на забаву ту доћи. Не замерамо никоме толико што не дође, нити кад се нађе Срба и Српкињица које налазе да им је испод достојанства доћи на забаву трг. омладине; али осуђујемо оне, који са српских усана с подсмехом веле: „es ist nicht für mich“, и демонстративно то свугде говоре и телале с намером, да ствари нашкоде.

Леп пример. Поводом смрти Арсе Миленковића а у његов спомен даровали су гђа Софија удова Адамовић са својим сином Петром, педесет круна, а г. Лаза Милошев петнаест круна, да се разделе међу сиротињу овдашњег српског убогог дома, на коме дару старатељство поменутог убогог дома, у име сиротиње, овим изриче своју најтоплију захвалност.

На ивици пропасти. У последње време све се више чују гласови о пропасти ове или оне покрајине у Угарској, па и о пропасти појединих општина. Тако је стара угледна некад општина у Бикишкој жупанији, Весте, данас на ивици пропасти. Велика већина становништва те општине мора у просјаке, ако му се што пре не помогне. Општински хатар има 5000 катастралних ланаца, а остало се налази у рукама великих поседника. Па и од тих 5000 лан. је 2000 незгодно за усеве, но се само у јесење влажно доба може употребити као пашњак за овце. Стога становништво стење под теретним дугом и хоће већ да се угуши. Ђуански суд често не може да смаже посао око расправљања у ствари меница ових јадника, а те су менице од 5, 10 15, фор. које своте често са судским и адвокатским трошком нарасту на 70—80 фор, Надсолгабиров среза у коме је општина, поднео је о овом јаду опширан извештај надлежној власти с предлогом, како да се помогне пропалом становништву.

Седмо-годишњи паликућа. У Дески (Торонталска жупанија) изгорела је ово дана кућа једног тамошњег становника, у којој је становала 21 породица или 127 душа. Кућа је изгорела у 10 сах. у вече, а запалио је деран од 7 година, из непажње. Људи су се спасли, ал' им је изгорео сав намештај. Кућа беше осигурана. Штета износи 7000 круна. За породице купи се милостиња.

пијан, онда сам горопадан као нико . . . Збогом! — Збогом, Јегде!...

Јегар метну капицу на главу, позва псето, па пође. Пелагија стала као од камена па гледа за њим... Гледа му вити стас, лепу главу, дебели врат и све све, па јој се очи напунише суза, а лице јој дође тако нежно и тужно...

Јегор као да је осетио, да га Пелагија гледа, те застаде, па се окрете.. Ћутао је, али Пелагија позна по лицу, по очима, да хоће нешто да каже. Приђе му збуњено, па га молећи погледа.

— Ево ти, на... рече, па се окрете, пружив јој изанђалу банку од једне рубље.

— Хвала, и Бог вас благословио Јегоре Робачове, рече жена, па механично пружи руку за банком. Јегор журно оде кривудавим путем...

Жена бледа жалосна, — стоји па гледа за њим дуго, дуго, а мало за тим црвена боја његове кошуље притопила се у једну боју са чакширама...

Већ му не распознаваше ни корака, па не разликоваше ни псето од чизама. Капица се видела мало јасније. У тај мах сави он на десно, па га нестаде испред њених очију.

— Збогом, збогом Јегде, за увек, рече Пелагија тужно у себи па се уздигне на прсте, да још једном бар види капицу, свога милога Јегда....

Превео: **Жарко.**

Србија на париској изложби. Читамо у „Београдским Новинама“: Као што смо раније износили. и Србија ће учествовати у знаменитој париској изложби, и већ се спремају за одашиљање разни предмети намењени овоме задатку. Међутим, пре но што буде одаслан један део изложбених предмета стављен је нашој публици на углед. Тако н. пр. већ од неколико дана у Коларчевој пивници изложени су ћилими одређени за париску изложбу. Ми смо имали прилике да их видимо и с радошћу можемо јавити да смо наишли на многе веома лепе примерке. Ћилими су махом пиротска израда, али их има и других са разних крајева Србије. У излагању ћилимоваа узима учешће и наша Лесковачка ћилимарска фабрика, која сем других послова има и ћилимова израђених по угледању на персијске чупаве ћилиме. Од те врсте овде је изложен за сада само један комад, али он је збиља диван; израда је ванредна, а боје изврсне; мека површина овога ћилима тако се прелива да изгледа, као да је од свиле, а не од вуне. Како сазнајемо оваких персијских ћилимова изложиће фабрика више и ако је за сада само један послала, јер у опште сви ови изложени ћилими, само су тек један део од оне количине ћилимова, која ће у Париз бити послана. Код пиротских ћилима има и нових типова, односно боја, јер као што је познато пиротски ћилими обично имају црвено поље на коме су извезене разне шаре. Сад су чињене пробе да поље буде друкчије, жућкасто, пепељасто, плаво и т. д. Тако исто оживљене су и многе старе мустре (шаре) које су се у новије доба биле већ изгубиле, једва су се очувале код неких врло старих ћилимова с којих су сада препочете.

Српски бродови. Брод српскога бродарскога друштва стиже у Беч кроз шест дана. Скреће се пажња трговачком свету, да ће за тај брод примати робу за Србију у Бечу Браћа Јеловац шпедитери, а у Пешти Милан Петровић друштвени агент (Sütő utcza 6.) Подвозне цене јефтиније су, него ма код кога бродарскога друштва.

Енглески трговци у нашој држави. Ми смо већ у више пута јавили, да су енглески агенти, у више наших крајева покуповали велики број коња. Сада нам јављају из Пакраца, да су на тамошњем коњском вашару енглески агенти покуповали 2600 коња, а комад плаћали од 400—700 форинти. Ови ће се коњи у Фијуми укрцати за Африку.

Како Бури просе девојку. Како сада занима свет свашта, што се тиче Бура, то ћемо да саопштимо, како они просе девојку, јер је то заиста занимљив обичај. Кад сунце зађе, оде млади Бур у родитељски дом љубљене девојке, да онде проведе вече. Бурска лепојка брзо покаже момку, да ли се он може чему надати, или да она неће за њ да чује. По њеном се понашању не може дабогме ништа познати. Али чим се донесе свећа на сто, момак зна, на чем је. Ако буде донесена друга неначета свећа, то значи, да се момку љубав љубављу враћа. Донесе ли се пак само парченце свеће, то је знак да неће бити сватова.

Мајмун, који говори. Један капетан балтиморски има врло чудновата мајмуна, коме је име Јован Хам. Хам се може рачунати у људе, па заслужује, веле, и човечје име. При столу једе ножем и виљушком, чачка своје зубе, умива се сапуном, уме мачевати се, пуцати, тоциља се, јаши, игра, свира на виолини, има ципеле, капут и прслук, зелен пилиндер, па и — говори. Самогласе некако смешно изговара, али сугласе је савладао Прво је научио речи „да“, „није“, „мама“, као какво одојче. Ових дана се газда продуцирао с њиме у једном друштву и сви су се веома чудили мајмуну.

Злоупотребе код погребног друштва. Бекешки солгабиров ушао је у траг великим злоупотребама код друштва за сарану. На смрт оболели примани су у друштво, да би други живи могли доћи до новаца. Стараоц бекешке болнице редовно је уписивао све тешко оболеле у друштво и после њихове смрти извукао лепу суму новаца из друштвене благајне. По себи се разуме, да би сви ти болесници за најкраће време умрли. Поведена је најстрожија истрага, јер и књиге друштвене нису у најбољем реду.

Чиме се најрадије занимају високе личности. Како се прича, дворске личности се најрадије занимају тиме, да скупљају карикатуре које излазе о њима. За руску царицу веле, да се врло радо тиме занима. Она својим рукама редовно исеца ве карикатуре, које изађу по листовима о њеном мужу а од тих слика даје правити тапете за собу, коју је нарочито за те слике одредила. И валески принц живо прикупља такове слике и сам их исеца из шаљивих и других листова. И што је која карикатура већа, тим је и његова радост већа. И Бизмарк је вредно прикупљао све карикатуре, које су о њему излазиле. Наполеон III. био је издао налог својим секретарима, да му донесу све шале и слике, које би о њему угледале света. Штета што се и раскраљ Милан не бави овим прикупљањем, јер од како је света, сигурно је, да ни један владалац не би имао о себи тако красну збирку, као раскраљ Милан.

Путовање перзијског шаха. Већ од подужег времена пишу европски листови о томе, да ће перзијски шах скорим посетити Европу. Сада јављају из Одесе, да се тамошња перзијска колонија у велико спрема, да што сјајније дочека шаха, који ће крајем овог месеца тамо стићи Шах ће прво посетити Москву и Петроград, где ће провести пет дана, а одатле ће у Париз на изложбу. Да ли ће посетити још коју европску престоницу, не зна се.

Женска анкета. Угарски министар трговине Хегедиш сазвао је госпође из Будимпеште на конференцију, да се договарају о том, како да потпомажу угарску производњу. Земаљско индустријско друштво предузело је неке кораке у корист индустрије, али ови кораци не ће имати праве вредности, ако их не потпомогну женскиње. Министарство трговине намерно је да приреди читав низ изложаба угарских производа. Прва така изложба биће у мају, и то изложба текстилних производа. Потребно је, да се женскиње из Угарске упознају с нашим производима, па да их и употребљавају. Женскиње су одушевљено прихватиле поднесене предлоге и изабрале су одбор, који ће пропагисати ову ствар у Угарској.

Опет нестала девојка. Донели смо вест, да је у Станиславу нестала пре неки дан једна девојка. Сад опет јављају одande, да је рутенски црквењак Митра Лисенко одвео кћер трговца Инслихта, девојку од 16 година, а одвео је у манастир да се тамо крсти. Изближе не јављају о овом тајанственом послу у манастиру. Хоће ли остати само на том, да се оне тамо крсте, то ће истрага доказати.

Забрањене карте. Како далеко хоће да се иде у Аустрији са неком тобож неутралношћу у питању рата између Енглеске и Транзвала, може се видети и из ове забране. Земаљски суд у Бечу је донео решење на предлог државног одветника, да се забрањују оваке карте дописнице са сликама и натписима: Бурски рат. О, нека су вечита времена, у којима владају бурски ударци. На једној карти је јабука, а под њом енглеска краљица и енглески војник. На другој карти је енглеска краљица и председник Кригер. На једној опет пише: Варе, Варе, дај ми опет моју мазгу. Све ово сматра суд за јавну увреду и хоће да казни по §§. 491. и 493. казненог закона. Наређено је, да се ове карте покупе и упиште.

Французи пријатељи бурски. Како се окренула ратна срећа бурска на горе, почеле су и неке европске земље да показују пријатељство према Енглеској. Но прави пријатељи маленог и храброг бурског народа, остали су и надаље Руси и Французи. Французи су то доказали и оном приликом, кад је дошла енглеска лађа у Сант-Мало те после пада Ледисмита истакла многе заставе у славу енглеске победе. Становништво је међутим изјавило своју привржености Бурима и приморала лађу, да скине заставе и остале знаке радости.

Умро од глади. Бива то чешће, особито зими да свет умире од глади. А сад се тај случај десио с капетаном у миру, Јосифом Гребером из Темишвара. Кад су га нашли у постељи мртва, констатовали су, да је смрт наступила због слабе хране. Несрећни официр био је после дужега службовања умировљен и примао је месечно 33 фор. Иза њега не нађоше ни кошуља. То се десило ономе, који има 1 ф. на дан. А колико имаде јавних радника, који немају ни 1 фор. на дан, па се боре између живота и смрти са својом породицама.

Трговина

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

19. фебруара (3. марта) 1900.

Пијаца је врло мало живља била. Млинови су умерено куповали. Цена се једва одржала.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81, цене од 50 килограма од 7 круна 15 пот. до 7 кр. 95 п.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 50 килограма од 7 кр. 40 пот. до 8 кр. 10 п.; пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 50 килограма од 7 кр. 25 пот. до 8 кр. — п.; бачка, стара какв. по хкл. од 73 до 75, цена од 50 кр. од 7 кр. 05 п. до 7 кр. 75 п.

Раж прве врсте, цена од 50 кгр. од 6 кр. 25 п. до 6 кр. 35 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 65 п. до 5 кр. 70 п.

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 35 п. до 5 кр. 45 п.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 75 п. до 5 кр. 10 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 12 кр. — пот. до 12 кр. 50 пот.

Проја, од 5 кр. 30 п. до 5 кр. 80 п.

Маст, 50 кгр. 50 кр. 50 п. до 51 кр. — п.

Сланина, 50 кгр. 43 кр. — п. до 44 к. — п.; сушена 48 кр. — пот. до 49 кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 15 кр. 50 п. до 27 кр. 50 п.; славонски пекмез 50 кгр. 18 кр. до 18 кр. 50 п. српски пекмез 16 кр. до 16 кр. 50 п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи,

Дукати	11 кр. 43 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 28 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . . .	98 кр. 25 п.
Угарска крунска рента	93 кр. 50 п
Аустријска златна рента	98 кр. 45 п.
Немачке државне марке (од 100 мар.) . .	118 кр. 27 п.
10 фунти стер. мењачки курс у Лондону) .	242 кр. 55 п.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 21. фебруара.

Скопље. (Ориг. тел.) Албанези се противе да изађу пред истражну комисију. Они су се скупили у маси која износи 4000 људи. Дућани су затворени.

Колесберг. Енглеске извиднице прешле су преко реке Оранжа да развиде терен. Ђуприју нису Бури разорили. На другој страни реке сукобише се са 40 Бура, који се повукоше.

Вашингтон. Председник Мак Кинлеј известио је и Енглезе и Буре да ће посредовати за мир чим ови зажеле.

Дордрехт. Енглези су заузели бурске положаје. Ови су покушали да их натраг освоје али су одбијени. Енглези су имили 6 мртвих и 15 рањених.

Дортрехт. Колонијална дивизија под заповедништвом Брабантовим напала је јуче на Буре, који имају врло јаке позиције код Лабишхагнеснека.

Брисел. Транзвалски посланик др. Лид изјавио је, да Бури желе мир али под условом да остану потпуно слободни.

ВЕЋ ДАНАС!

НЕОСПОРНО ПОСЛЕДЊЕ ВУЧЕЊЕ 6. МАРТА

ВЕЛИКЕ ДОБРОТВОРНЕ ЛУТРИЈЕ

У КОРИСТ

ПОЛИКЛИНИЧКОГ ДРУШТВА (БОЛНИЦЕ)

Главни згодитак 100.000 круна

1 згодитак по 5.000, 1000 круна итд. вредности.

Згодитци исплаћују се и у готовом по одбитку 20%.

Срећке по 1 круну препоручује: 47 10—10

Verwaltuug der grossen Wohlthätigkeits-Lotterie zu Gunsten des Budapester Poliklinische Vereines (Spital), Budapest, IV. Kosuth Lajos utcza 1 sz. Даље се могу срећке добити код свију банки, мењачница, поштанских завода и благајнама угарских државних жељезница, трафикама и т. д.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.